

PEDAGÓG, POLITIK A HISTORIK PAVOL FLOREK A JEHO POLONOFILSKÉ TENDENCIE

Pavol MATULA

Univerzita Komenského v Bratislave
Katedra histórie a didaktiky dejepisu
Ul. Šoltésovej č. 4
813 34 Bratislava
Slovak Republic
matula@fedu.uniba.sk
ORCID: 0000-0002-8508-9141
WOS Researcher ID: FNO-7085-2022

MATULA, Pavol. Educator, Politician and Historian Pavol Florek and His Polonophilic Tendencies. In *Studia Historica Nitriensia*, 2025, vol. 29, no. 2, pp. 425-438, ISSN 1338-7219, e-ISSN 2585-8661; DOI: <https://doi.org/10.17846/SHN.2025.29.2.425-438>.

Pavol Florek (1895-1963) was a Slovak historian, museum worker, educator and politician of the Hlinka Slovak People's Party (HSĽS). From 1926 to 1928 he worked at the Ministry of Education. In 1935 he became a deputy of the National Assembly of the Czechoslovak Republic. He retained his deputy's mandate even after the establishment of the Slovak state. In 1948, he was tried by the People's Court, but his punishment was waived. An interesting and hitherto unexplored chapter of Pavel Florek's life is his almost latent inclination towards polonophilia, which is the subject of the article.

Kľúčové slová: Pavol Florek; stredoškolské vzdelanie; muzeológia; poslanecký mandát; polonofilstvo;

Keywords: Pavol Florek; Secondary Education; Museology; Parliamentary Mandate; Polonophilism;

Pavol Florek bol politikom, pedagógom, múzejníkom i historikom zároveň. Jeho aktivity siahali do viacerých oblastí vzdelávania, kultúry, vedy i politiky.¹ Najvyššia intenzita a rozsah jeho spoločenskej angažovanosti bol na prelome 30. a 40. rokov. Štúdia nadväzuje na autorov výskum dotýkajúci sa polonofilstva na Slovensku v medzivojnovom období²

¹ Štúdia vznikla v rámci projektu APVV-23-0277 Učebné pomôcky vo výchovno-vzdelávacom procese na Slovensku (16. – 20. storočie).

² MATULA, Pavol. Začiatky slovenských polonofilov na Jagelovskej univerzite v 20. rokoch minulého storočia. In *Verbum historiae*, 2017, roč. 5, č. 1, s. 37-45; MATULA, Pavol. Jozef M. Kirschbaum a jeho vzťah k Poľsku. In *Verbum historiae*, 2019, roč. 7, č. 2, s. 88-99; MATULA, Pavol. Mikuláš Stano a jeho polonofilské postoje v medzivojnovom období. In *Studia Historica Nitriensia*, 2019, č. 1, s. 109-121; MATULA, Pavol. The Role of Professor Władysław Semkowicz and the Jagiellonian University in Promoting Polonophilia in Slovakia in the Interwar Period. In *Czech-Polish Historical and Pedagogical Journal*, 2020, vol. 12,

a chce rozšíriť pohľad na jeho podoby i prostredníctvom osobností (do veľkej miery pôsobiacich predovšetkým v školstve a kultúrnych inštitúciách a inklinujúcich k HSLS) ako bol i Pavol Florek, ktorých prejavy boli menej výrazné a poukazať tak na rozsah tohto stále málo známeho fenoménu, keďže pretrváva presvedčenie, i v historiografii, akoby šlo len o malú skupinku ľudákov okolo Karola Sidora. Na príklade Pavla Floreka je možné prezentovať, do akej miery bola slovenská spoločnosť, najmä v kultúrnej a politickej oblasti, ovplyvnená týmto javom a ukázať, že polonofilstvo zasiahlo oveľa širšie spektrum verejne pôsobiacich osobností v 20. a 30. rokoch minulého storočia na Slovensku.³

Polonofilstvo označuje pozitívny postoj, obdiv alebo náklonnosť k Poľsku, poľskému národu, jeho kultúre, jazyku, dejinám, umeniu, tradíciám a hodnotám. Ide o fenomén, ktorý môže mať rôzne podoby – od emocionálneho či ideologického obdivu k poľskému národu, cez intelektuálne, akademické alebo politické sympatie, až po praktické prejavy, ako sú štúdium poľského jazyka, návštevy Poľska, propagácia poľskej kultúry v zahraničí alebo priateľské diplomatické vzťahy.

no. 1, pp. 124-133; MATULA, Pavol. Stanislav Mečiar a jeho polonofilstvo na pozadí archívnych dokumentov. In *Slovenská literatúra*, 2020, č. 1, s. 46-57.

- ³ Ďalšiu literatúru k problematike slovenského polonofilstva a slovensko-poľským vzťahom v medzivojnovom období pozri: KÁZMEROVÁ, Ľubica. Kultúrne a politické aspekty polonofilstva Karola Sidora. In *Slezský sborník*. Opawa 1996, s. 54-58; KÁZMEROVÁ, Ľubica. Polonofilstvo Karola Sidora. Predstava spoločného štátu. In *Historická revue*, 1995, roč. 6, č. 7, s. 28-29; KÁZMEROVÁ, Ľubica. Prejav polonofilstva diplomata Karola Sidora. In KÁZMEROVÁ, Ľubica a kol. *Slovensko-poľské vzťahy 1918 – 1945 očami diplomatov*. Bratislava 2008, s. 97-102; KÁZMEROVÁ, Ľubica. Polonofilstvo v činnosti Karola Sidora v rokoch 1920-1939. In *Polska Slowacja. Europa srodkowa w XIX-XXI wieku*. Rzeszów 2011, s. 140-149; ORLOF, Ewa. Karol Sidor i jego polonofilstwo. In *Od poznania do zrozumienia. Polacy. Czesi. Słowacy w XX wieku*. Rzeszów 1999, s. 101-108; BARTLOVÁ, Alena. Slovensko-poľské vzťahy v medzivojnovom období. In KÁZMEROVÁ, Slovensko-poľské vzťahy 1918-1945, s. 39-57; KOZENSKI, Jerzy. Czechosłowacja w polskiej polityce zagranicznej w latach 1932 – 1938. Poznań 1964; VALENTA, Jaroslav. Poľská politika a Slovensko v roce 1919. In *Historický časopis*, 1965, roč. 13, č. 3, s. 403-422; SZKLARSKA – LOHMANNOWA, Alina. Polsko-czechosłowackie stosunki dyplomatyczne w latach 1918 – 1925. Wrocław 1967; BATOWSKI, Henryk. Z polsko - slovenských vzťahov v období rokov 1931 – 1939. In *Historické štúdie*. Bratislava 1970, s. 227-243; SZKLARSKA – LOHMANNOWA, Alina. Záujem Poľska o Slovensko v rokoch 1918 – 1930. In *Historické štúdie*. Bratislava 1970, s. 215-225; BARTLOVÁ, Alena. Slovensko-poľské vzťahy v rokoch 1919 – 1938. In *Historický časopis*, 1972, roč. 20, č. 3, s. 363-384; BATOWSKI, Henryk. Zrada monachijska. Poznań 1973; ORLOF, Ewa. Dyplomacja Polska wobec sprawy słowackiej w latach 1938 – 1939. Kraków 1980; KLIMKO, Jozef. Vývoj územia Slovenska a utváranie jeho hraníc. Bratislava 1980; ORLOF, Ewa. Polska działalność polityczna, dyplomatyczna i kulturalna w Słowacji w latach 1919 – 1937. Rzeszów 1984; DEÁK, Ladislav. Zápas o strednú Európu 1933 – 1938. Bratislava 1986; CZAJKA, Wojciech. Politické aspekty v poľsko-slovenských vzťahoch v rokoch 1927 – 1938. In *Historický časopis*, 1987, roč. 35, č. 2, s. 229-255; DEÁK, Ladislav. Hra o Slovensko. Slovensko v politike Maďarska a Poľska v rokoch 1933- 1939. Bratislava 1991; DEÁK, Ladislav. Poľské územné nároky voči Slovensku 1938. In *Historický časopis*, 1991, roč. 39, č. 1, s. 12-27; BARTLOVÁ, Alena. Formovanie Hodžovej koncepcie Stredoeurópskej federácie a vzťahy česko-slovensko-poľské. In *Slezský sborník*, 1994, roč. 94, č. 1, s. 59-67; BARTLOVÁ, Alena. Slovenský politik dr. Milan Hodža a stredná Európa. In *Od poznania do zrozumienia*. Polacy. Czesi. Słowacy w XX wieku. Rzeszów 1999, s. 89-100; ORLOF, Ewa. Uwarunkowania polityczne polsko-słowackich kontaktów kulturalnych w dwudziestoleciu miedzywojennym (ze szczególnym uwzględnieniem pracy konsulatów polskich w Słowacji). In *Zborník Polsko-słowackie stosunki po roku 1918*, Wrocław 2002, s.147-158; SEGEŠ, Dušan. Vojensko-politické aktivity Karola Sidora od 14. marca do 1. septembra 1939 na pozadí slovensko-poľských vzťahov. In *Vojenská história*, 2005, roč. 9, č. 1, s. 3-21; GAREK, Martin. Slovensko-poľské vzťahy v rokoch 1938-1939. In *Z minulosti Spiša*, 2007, roč. 15, s. 193-210; MAJERÍKOVÁ, Milica. Vojna o Spiš. Kraków 2007; JESENSKÝ, Marcel. *The Slovak-polish border 1918-1947*. Basingstoke / New York 2014, 236 s. a iné.

Napriek tomu, že otázka polonofilstva nebola v slovenskej a poľskej historiografii obchádzaná, nebola na ňu ani sústredená výraznejšia pozornosť, keďže sa vnímala len ako jeden z komponentov relácií medzi Poľskom a Slovenskom, resp. Československom, hoci v mnohých ohľadoch ich podstatným spôsobom ovplyvňovala a utvárala. Propoľská orientácia a činnosť u mnohých významných osobností a skupín slovenského politického a spoločenského života bola v medzivojnovom období naozaj výrazná. K najznámejším predstaviteľom propoľského kurzu patrili Karol Sidor, Milan Hodža, František Hrušovský, Karol Murgaš, Pavol Čarnogurský a iní. Ako z uvedeného vyplýva, nešlo o prívržencov len jedného politického smeru. Bola to tendencia, ktorá sa dotýkala veľkej často mladšej slovenskej inteligencie, no predovšetkým zameranej autonomisticky. Jej záujem o Poľsko a poľsko-slovenské zblíženie na prelome 20. a 30. rokov 20. storočia narastal. U severného suseda hľadali oporu voči centralistickému tlaku Prahy a jej čechoslovakizmu. Jazykovo a nábožensky blízky slovanský národ, ktorý mal ambíciu stať sa mocnosťou, mladú slovenskú inteligenciu fascinoval a priťahoval. Desiatky slovenských vysokoškolákov smerovali každoročne na študijné pobyty na poľské vysoké školy. U niektorých došlo pod vplyvom medzinárodnej politickej situácie a vývoja slovensko-poľských vzťahov na konci 30. rokov postupne k premene, resp. úplnému obratu (napr. Karol Murgaš)⁴ či zániku polonofilského kurzu (napr. František Hrušovský)⁵, u ďalších zostali prejavy latentné (napr. Stanislav Mečiar)⁶. Polonofilské tendencie u Pavla Floreka boli menej výrazné, no každopádne prítomné.

Pavol Florek sa narodil v Krušetnici na Orave 25. marca 1895 do roľníckej rodiny ako tretí syn. Po skončení ľudovej školy v rodnej obci pokračoval v štúdiu na Nižšom kráľovskom katolíckom gymnáziu v Trstenej a neskôr Vyššom gymnáziu v Levoči, posledné ročníky končil v Podolinci.⁷ Univerzitné štúdiá v odbore dejepis-latinčina absolvoval na univerzite v Budapešti.⁸ Bol tu predsedom samovzdelávacieho krúžku v duchu slovanskom a slovenskom. Spolu s ďalšími slovenskými a srbskými poslucháčmi tam teda patril k tzv. panslávom, kvôli čomu sa dostával s maďarskými nacionalistami do konfliktov.⁹ Po vzniku Československej republiky pokračoval v štúdiách na Karlovej univerzite v Prahe, kde v roku 1923 získal diplom pre vyučovanie dejepisu a zemepisu na stredných školách, ako prvý Slovák na tejto univerzite.¹⁰

V rokoch 1920-23 pôsobil ako suplujúci, resp. dočasný profesor v Košiciach, Martine a Dolnom Kubíne.¹¹ Popritom sa začal angažovať v Spolku profesorov Slovákov (SPS).

⁴ ČARNOGURSKÝ, Pavol. 14. marec 1939. Bratislava 1992, s. 160.

⁵ MATULA, Pavol. Začiatky slovenských polonofilov na Jagelovskej univerzite v 20. rokoch minulého storočia. In *Verbum historiae*, 2017, roč. 5, č. 1, s. 37-45.

⁶ MATULA, Pavol. Stanislav Mečiar a jeho polonofilstvo na pozadí archívnych dokumentov. In *Slovenská literatúra*, 2020, č. 1, s. 46-57.

⁷ MAŤOVČÍK, Augustín. Príspevok k životopisu Pavla Floreka. In SEDLÁK, Imrich (ed.). *Zborník Muzeálnej slovenskej spoločnosti*. Martin 1995, s. 43-44; Slovenská národná knižnica – Národný biografický ústav (SNK-NBÚ), fond (f.) Pavol Florek, číslo jednotky (č. j.) 1, Vlastný životopis z 2. marca 1958, s. 1.

⁸ MLYNARČÍK, Jozef. Pedagog, historik a politik PhDr. Pavol Florek. Sonda do života. In SEDLÁK, Zborník Muzeálnej slovenskej spoločnosti, s. 54.

⁹ MAŤOVČÍK, Príspevok k životopisu..., s. 43-44; SNK-NBÚ, f. Pavol Florek, č. j. 10, Svedecké osvedčenie Leonarda Polčíka z 21. mája 1948, s. 1-2.

¹⁰ SNK-NBÚ, f. Pavol Florek, č. j. 22, Životopis PhDr. Pavla Floreka z januára 1995, s. 1; MAŤOVČÍK, Príspevok k životopisu..., s. 43-44.

¹¹ MAŤOVČÍK, Príspevok k životopisu..., s. 44; MLYNARČÍK, Pedagog, historik a politik..., s. 56.

Patril k zakladajúcim členom, no zároveň k jedným z najaktívnejších, ako organizátor, pedagóg-teoretik i praktik. Jeho práca v tejto oblasti zohrala významnú úlohu pri formovaní slovenského stredného školstva.¹² V roku 1929 ho zvolili za predsedu SPS.¹³ V zborníku spolku publikoval viacero článkov zameraných na čistotu zemepisných, vlastných a miestnych názvov. Na tieto témy publikoval aj v Slovenských pohľadoch a v Slovenskej reči, kde uverejnil príspevok „Návrh slovenského názvoslovía zemepisného“, ktorý predniesol aj na zjazde československých geografov, no tiež úvahu „Vývin slovenského názvoslovía vôbec.“¹⁴

V roku 1923 premiestnil Pavol Florek svoje pôsobenie do Dolného Kubína.¹⁵ Po dvoch rokoch sa presunul na gymnázium v Rimavskej Sobote, už ako definitívny profesor.¹⁶ Od septembra 1926 ho ale povolali na Ministerstvo školstva, kde nasledujúce dva roky pracoval ako osobný referent na personálnom oddelení.¹⁷ Roku 1928 sa definitívne vrátil na martinské gymnázium, kde zotrval až do roku 1945.

Aj v edičnej a organizátorskej práci bol Florek veľmi aktívny (1928 – 1933 redigoval Sborník SPS, 1926 – 1933 Sborník Muzeálnej spoločnosti slovenskej, historickú časť Sborníka na počesť Jozefa Škultétyho 1933). Bol spoluzakladateľom Oravského múzea (1925), členom výboru MS (od 1932) i výboru MSS, od roku 1940 jej úradujúcim podpredsedom. V tom istom roku sa stal predsedom Zväzu slovenských múzeí a správcom Slovenskej národnej knižnice. Svoju vedeckú prácu zameriaval na regionálne dejiny či slovenských národovcov.¹⁸

Florekova komplexná angažovaná aktivita ho akosi sama posúvala na politickú scénu.¹⁹ Roku 1932 sa stal členom mestského zastupiteľstva v Martine a v roku 1935 sa stal poslancom Národného zhromaždenia (NZ) za HSLS.

Jedným z hlavných dôvodov, prečo si ho HSLS vybrala, bol páľčivý problém umiestňovania slovenského profesorského dorastu a on mal skúsenosti v personálnych veciach z práce na ministerstve.²⁰ Florek sa však vo viacerých veciach s programom strany nestotožňoval.²¹ V otázkach školstva sa mu zdal zastaraný a príliš konzervatívny. Išlo najmä o problém cirkevného školstva, delenia školstva podľa konfesie či zákazu koedukácie (spoločnej výučby chlapcov a dievčat) na stredných školách. Snažil sa teda o jeho zmenu.²²

¹² MLYNARČÍK, Pedagóg, historik a politik, s. 56.

¹³ PARENÍČKA, Pavol. Pavol Florek ako pedagóg a publicista. In SEDLÁK, Zborník Muzeálnej slovenskej spoločnosti, s. 66.

¹⁴ Slovák, 25. 3. 1945, s. 3, Poslanec Dr. Pavol Florek 50-ročný.

¹⁵ MLYNARČÍK, Pedagóg, historik a politik..., s. 56-58.

¹⁶ MAŤOVČÍK, Príspevok k životopisu..., s. 44-45.

¹⁷ SNK-NBÚ, f. Pavol Florek, č. j. 1, Vlastný životopis z 2. marca 1958, s. 2.

¹⁸ FLOREK, Pavol. Z dejín Turca a znievskeho hradu. In Slovenské pohľady, 1926, roč. 42, č. 9, s. 548-552; FLOREK, Pavol. Pôvod, rodisko a rodný dom Antona Bernoláka. In Slovenské pohľady, 1937, roč. 53, č. 6-7, s. 321-327; FLOREK, Pavol. Počiatky turčiansko – znievskeho hradu. In Sborník na počesť Jozefa Škultétyho. Turč. Sv. Martin 1933, s. 483-496; FLOREK, Pavol. Turčiansky Svätý Martin a okolie. Turč. Sv. Martin 1934; FLOREK, Pavol. Turčiansky sv. Martin v stredoveku : stredoveký vývin slovenského mesta. Turč. Sv. Martin 1941; Slovák, 25. 3. 1945, s. 3, Poslanec Dr. Pavol Florek 50-ročný; MAŤOVČÍK, Príspevok k životopisu..., s. 44-45.

¹⁹ MLYNARČÍK, Pedagóg, historik a politik..., s. 60-62.

²⁰ SNK-NBÚ, f. Pavol Florek, i. č. 1, Vlastný životopis z 2. marca 1958, s. 2.

²¹ SNK-NBÚ, f. Pavol Florek, č. j. 9, Svedecké osvedčenie Mikuláša Stana zo 17. septembra 1947, s. 1: „

²² SNK-NBÚ, f. Pavol Florek, i. č. 1, Vlastný životopis z 2. marca 1958, s. 2.

Podľa agrárnik Pavla Teplanského sa Florek pri svojom pôsobení v NZ nikdy „nedotýkal štátopravných otázok, ale staral sa len o školské, personálne a kultúrne veci“ a jeho činnosť „bola vždy konštruktívna“, išlo mu o to „naprávať chyby a nie rúcať spoločné zväzky Čechov a Slovákov.“²³

Napriek uvedenému, po vyhlásení autonómie Slovenska a neskôr Slovenského štátu pokračoval v poslaneckej činnosti. Tento „výlet do politiky“, o ktorú sa dovtedy staral len v obmedzenej miere, nepatril k jeho bytostným aspiráciám, lebo jeho najvlastnejšie záujmy smerovali k školskej a vedeckej práci.²⁴

Čo sa týkalo ľudáckej školskej koncepcie, Florek sa s ňou, ako už bolo spomenuté, v mnohom úplne neidentifikoval. Z týchto dôvodov vypracoval nové ideologické smerovanie a stanovil reálne ciele pred slovenskú školu.²⁵ Horlil za zlepšenie prípravy učiteľského dorastu, ale rovnako i za lepšiu vysokoškolskú prípravu stredoškolských profesorov. Roku 1939 vznikol Zväz školských pracovníkov, ktorý združil Krajinský katolícky spolok učiteľov na Slovensku, Spolok evanjelických učiteľov na Slovensku, SPS a Spolok slovenských škôldozorcov. Florek sa stal jeho podpredsedom.

Na pôde SPS rozvíjal aj svoje reformné koncepcie v školských otázkach. V apríli 1939 ho na zasadnutí spolku okrem iného poverili prípravou reformy stredoškolského školstva na Slovensku, ktorá mala zabezpečiť upevnenie odbornej stránky stredoškolského vzdelávania. Po tom, čo bola v októbri 1938 vyhlásená autonómia Slovenska, musela väčšina kvalifikovaných českých profesorov odísť zo Slovenska, čím sa náhle vytvoril nedostatok pedagógov na školách. Do popredia sa dostávala výuka dejepisu, ktorá do vyhlásenia Slovenského štátu bola zo štyroch päťn venovaná českej histórii, zatiaľ čo slovenské dejiny boli zastúpené len veľmi okrajovo a to aj preto, lebo absentovalo ich podrobnejšie spracovanie. S problémom do veľkej miery súviselo aj obchádzanie regionálnych dejín, na čo Florek poukazoval a odporúčal, aby si profesori vymedzili čas aj na túto nezriedka zanedbávanú časť histórie.²⁶ Florek kritizoval spôsob zobrazovania dejín v období Československej republiky, ktorý by sa mal v nových osnovách i učebniciach zmeniť. Výchova a výučba po ideovej stránke, no predovšetkým jej najdôležitejšie vlastivedné predmety, teda dejepis a zemepis, mali byť vedené na základe „slovensko-národnom a nábožensko-kresťanskom“.²⁷

Začiatkom 40. rokov sa dostal do konfliktu s radikálmi, najmä Alexandrom Machom a gardistami, ktorí vysťahovávali z bytov a domov Židov v Martine a Turci a oberali o majetok. Florek proti tomu intervenoval na úradoch i verejne v tlači, za čo si vyslúžil nadávku biely Žid (no tiež čechofil, keďže sa zastával aj Čechov), čo bol značný obrat oproti jeho vystúpeniam na začiatku roku 1938 ešte na pôde československého parlamentu, kde bol kritizovaný za antisemitské výroky.²⁸ Argumenty publikované v tlači mohli navonok

²³ SNK-NBÚ, f. Pavol Florek, i. č. 9, Svedecké osvedčenie Pavla Teplanského z 31. mája 1948, s. 1-2.

²⁴ MAŤOVČÍK, Príspevok k životopisu..., s. 44-45; SNK-NBÚ, f. Pavol Florek, č. j. 22, Životopis PhDr. Pavla Floreka z januára 1995, s. 3.

²⁵ PARENÍČKA, Pavol Florek ako pedagóg a publicista, s. 66.

²⁶ MLYNARČÍK, Pedagóg, historik a politik..., s. 61.

²⁷ FLOREK, Pavol. Vlastiveda na novej strednej škole slovenskej. In Sborník Spolku profesorov Slovákov, 1938-1939, roč. 18, č. 9-10, s. 117.

²⁸ SNK-NBÚ, f. Pavol Florek, i. č. 12, Prohlášení Vicenta Šmelca z 31. októbra 1947, s. 1, i. č. 1, Vlastný životopis z 2. marca 1958, s. 3, č. j. 22, Životopis PhDr. Pavla Floreka z januára 1995, s. 3; Gardista, 28. 8. 1941, s. 3, Bieli Židia v Martine; FLOREK, Pavol. Bieli Židia v Martine. In Slovák, 30. 8. 1941, roč. 23, č. 199, s. 3; Novosti, 11. 2. 1938, Polemika v rozpočtovom výbore medzi poslancom Florekom a Stivínom, s. 2; Rozvoj – týždenník českých pokrokových židů, 18. 2. 1938, Zprávy a poznámka, Poslanec Jozef Stivín, s. 7.

vyznievať ako súčasť boja medzi umierneným krídlom HSLS a radikálmi z HG, kde Florek kritizoval svojvoľný postup HG pri habaní židovského majetku, nie že by sa priamo zastával Židov. Do úvahy však treba brať, že za daných okolností inak verejne ani postupovať nemohol. Otvorená kritika antisemitskej politiky ľudáckeho režimu nebola možná.

Podľa Pavla Frolíka, ktorý násilnosti v roku 1941 ako príslušník židovskej komunity v Martine zažil, bola to v tom čase „*veľká smelosť postaviť sa proti garde, lebo jej zúrivosť a nemecký tlak bol veľký [...] hovorilo sa vtedy o p. Dr. Florkovi, že ho zavrú do Ilavy [...] musel sa načas vzdialiť z Martina pred hrozbami gardy, ale nenávisť [...] a posmešná nadávka „biely Žid“ mu ostali.*“²⁹

V pohnutých vojnových a povstaleckých časoch pomáhal aj prenasledovaným občanom (čo neskôr uznal aj Ludový súd).³⁰ Napriek tomu s blížiacim sa frontom, z obavy pred prenasledovaním rozhodol sa emigrovať do Rakúska, neskôr Bavorska, napokon sa usadil v Taliansku.³¹ Po dvoch rokoch sa ale vrátil.

Ludový súd v Bratislave 2. 6. 1948 ho oslobodil, ale musel absolvovať tzv. prevýchovu, a to prácu vo výrobe a mimoriadne vojenské cvičenie. Takto v nasledujúcich rokoch pôsobil Pavol Florek najprv ako odborný pracovník v Matici slovenskej v Martine (1948 – 1951) a potom ako robotník v martinskej Celulóžke (1951 – 1952). Dvojročné mimoriadne vojenské cvičenie s cieľom spomínanej „politckej prevýchovy“ absolvoval v rokoch 1952 – 1954. Po nej pôsobil na mieste podnikového archívára, a neskôr v archíve kremnickej mincovne. Od roku 1956 sa mu podarilo, získať miesto odborného pracovníka Knihovedného ústavu MS. Do dôchodku odišiel v roku 1959. Zomrel vo veku 72 rokov v Martine.³²

Zaujímavou a dosiaľ neprebádanou kapitolou života Pavla Floreka je jeho takmer latentná inklinácia k polonofilstvu³³. Florek svojou spoločensko-politickou orientáciou patril k okruhu slovenskej inteligencie, ktorá sa v medzivojnovom období viac či menej stotožňovala s politikou Hlinkovej slovenskej ľudovej strany. V rámci nej sa vytvorilo silné propoľské krídlo na čele s Karolom Sidorom. Zdôvodnenie prečo malo také veľké zázemie práve v týchto kruhoch možno hľadať v istom prieniku záujmov poľského sanačného režimu a slovenských autonomistov.

Varšava vnímala snahy ľudákov o presadenie autonómie, ktorá by mohla v konečnom dôsledku viesť k odtrhnutiu Slovenska od Prahy, ako prostriedok na destabilizáciu svojho rivala v stredoeurópskom priestore, teda Československa. Slovensko bolo kľúčovým pri realizácii poľského plánu na vytvorenie spoločnej poľsko-maďarskej hranice, čím by sa Varšave otvorila cesta na mocenský prienik na juh. Z poľskej strany to bol istým spôsobom hazard, keďže takáto politika podryvala základy versailleského systému, o ktorý sa opierala aj existencia obnoveného poľského štátu. S Maďarskom však malo Poľsko

²⁹ SNK-NBÚ, f. Pavol Florek, i. č. 18, Svedecké osvedčenie Pavla Frolíka z 15. mája 1948, s. 1.

³⁰ SNK-NBÚ, f. Pavol Florek, i. č. 1, Vlastný životopis z 2. marca 1958 a i. č. 16, Odpis svedeckej výpovede Jozefa Benovica, Jozef Jurovateho a Márie Blažovej z 28. septembra 1947, s. 1-2; MAŤOVČÍK, Vyznania. In SEDLÁK, Zborník Muzeálnej slovenskej spoločnosti, s. 92.

³¹ SNK-NBÚ, f. Pavol Florek, č. j. 22, Životopis PhDr. Pavla Floreka z januára 1995, s. 3; MAŤOVČÍK, Príspevok k životopisu..., s. 46-47.

³² MAŤOVČÍK, Príspevok k životopisu..., s. 46-47.

³³ Polonofil – obdivovateľ, Poliakov, Poľska, všetkého poľského. Prejavy polonofilstva môžu mať rôzne podoby od miernej náklonnosti až po extrémne nekritický obdiv.

v medzivojnovom období spoločné záujmy v stredoeurópskom priestore: antiruský a anti-bolševický postoj a odpor voči Československu.³⁴

Slovenskí ľudáci zasa hľadali u severného suseda oporu v svojom boji voči pragocentrizmu a ideológii čechoslovakizmu. Samotný Hlinka nemal v úmysle odtrhnúť sa od Čechov a nahradiť ich Poliakmi, tušil, že Slováci by sa v „poľskom mori utopili“, úplne im nedôveroval, zvlášť keď videl aké napäté sú poľsko-ukrajinské vzťahy. Pragmaticky však poľskú kartu v boji voči Prahe využíval.

O niečo idealistickejší pohľad na Poľsko mala mladá slovenská autonomistická generácia, u ktorej záujem o neho a poľsko-slovenské zblíženie na prelome 20. a 30. rokov 20. storočia narastal. Poliáci svojou početnosťou, silným národným povedomím a historickými tradíciami patrili medzi významné národy. Jazykovo a konfesijne blízky slovanský národ, ktorý mal snahu stať sa mocnosťou, mladú slovenskú inteligenciu fascinoval a priťahoval. Túto silnú príťažlivosť neoslabil ani hraničný spor o severný Spiš a hornú Oravu, ktorý skončil v roku 1920 pričlenením časti tohto územia k Poľsku. Ani správy o násilnej polonizácii obyvateľstva na zabratom území jej neuškodili natoľko, aby došlo k výraznejšiemu zmenšeniu radov prívržencov Poľska v slovenských autonomistických kruhoch. Desiatky študentov filozofických, právnických či iných odborov smerovali rok čo rok na študijné pobyty na poľské vysoké školy. K najvyťaženejším patrila Jagelovská univerzita v Krakove, no navštevovaná bola i Varšava, Poznaň či iné mestá.³⁵

Zaujímavý vzťah k Poľsku sa prejavil u samotného Pavla Floreka. Krátko po vyhlásení ČSR vznikla pod vedením bývalého poslanca a oravského národovca Pavla Skyčáka v Námestove pobočka Slovenskej národnej rady, do ktorej aktivít sa ešte ako vysokoškolák zapojil. Chodil po obciach a na zhromaždeniach ľuďom vysvetľoval, že nie sú ani Maďari, ani Poliáci, ale Slováci, aby sa nenechali kupovať Poliakmi za nedostatkový tovar ako cukor či petrolej. Jeho rodná obec Krušetnice bola totiž krátko po vzniku ČSR ohrozená širšími poľskými územnými nárokmi, podľa ktorých mala ísť hranica od Oravskej Lesnej cez Oravskú Maguru, Príslop, Podbieľ Studenou dolinou k Roháčom. V roku 1920 sa stal jedným z plebiscitných agitátorov a počas svojich prednášok sa snažil v jednotlivých obciach na spornom území prebudiť rodákov z národnej letargie a nezájmu. Bol tiež účastníkom delegácie Hornooravcov, ktorá sa snažila počas audiencie u T. G. Masaryka vo februári 1920 presvedčiť prezidenta, že stoja za ČSR a nechcú sa stať súčasťou Poľska.³⁶

Po zrušení plebiscitu, nahradeného 28. júla 1920 arbitrážnym rozhodnutím dohodových mocností v belgickom Spa, na základe ktorého pripadlo Poľsku 25 oravských a spišských dedín s približne 25 tisíc obyvateľmi, sa Florek pár týždňov po tom v tlači kriticky

³⁴ MATULA, Pavol. Slovensko-poľské vzťahy v rokoch 1918 – 1925 v kontexte česko-slovensko-poľských vzťahov. In CHALUPECKÝ, Ivan (ed.). Z minulosti Spiša. Ročenka Spišského dejepisného spolku v Levoči, 2015, roč. 23, s. 19–20. Istý náznak oteplenia poľsko-československých vzťahov sa črtal po vyriešení sporu o Javorinu v roku 1924, keď sa normalizovali vzájomné vzťahy a v nasledujúcom roku bolo podpísaných niekoľko medzištátnych zmlúv. V poľských agrárnych kruhoch, no i v publicistike na oboch stranách, sa uvažovalo aj o možnosti vytvorenia československo-poľskej únie. Idea však nenašla dostatočnú podporu a jej definitívny koniec bol daný májovým prevratom Józefa Piłsudského v roku 1926, ktorý sa stal k existencii ČSR nepriateľský. V druhej polovici 30. rokov, po nástupe Józefa Becka na post ministra zahraničných vecí Poľska, napätie medzi oboma štátmi, už aj v súvislosti s uchopením moci v Nemecku nacistami a ohrožovaním ČSR, kulminovalo.

³⁵ MATULA, Pavol. Jozef M. Kirschbaum a jeho vzťah k Poľsku. In Verbum historiae, 2019, roč. 7, č. 2, s. 89.

³⁶ SNK-NBÚ, f. Pavol Florek, č. j. 22, Životopis PhDr. Pavla Floreka z januára 1995, s. 1; MLYNÁRČÍK, Pedagóg, historik a politik..., In SEDLÁK, Muzeálnej slovenskej spoločnosti, s. 55, 57.

vyjadril na adresu propoľských kňazov: „*Lud severozápadnej čiastky bývalého plebiscitného územia — najmä Goralí — neslúchajúc na poliakofilských kňazov preukázal lásku a vernosť k vlasti; dokázali, že bár srdcia ich sú chladné, ako to podnebie, kde bývajú, ale verne bijú „za tu našu slovenčinu“*“.³⁷

Dva roky po skončení hraničných sporov už možno u Floreka vybadať akési propoľské nadšenie. Ako stredoškolský pedagóg, krátko po nástupe na reformované reálne gymnázium v Martine v roku 1922, inicioval osemďňovú exkurziu k obdivovanému severnému susedovi. Motívom pre neho bolo, aby sa slovenskí študenti okrem svojej „mladej vlasti“ Československej republiky mohli oboznámiť „so svojimi podobne oslobodenými slovanskými kolegami, juhoslovanskými, poľskými, ruskými študentami a ich vlasťou.“

Cieľom výletu bolo osobne spoznať obnovené, slobodné Poľsko, návštevou jeho prírodných krás, historických pamiatok či prehliadkou umeleckých diel si o ňom rozšíriť vedomosti. Oboznámiť sa so životom a spoločensko-ekonomickými a kultúrnymi pomermi v krajine. V neposlednom rade „vzdať hold poľsko-slovanským nesmrteľným veľikášom“.

Osemďňová exkurzia začala v juhovýchodnom Poľsku v jeho najpriemyselnejších mestách v Katoviciach a Lodži, pokračovala cez pre Slovákov najznámejšie poľské pútnické miesto Čenstochová do hlavného a najväčšieho mesta krajiny. Vo Varšave okrem múzeí, galérií a významnejších kostolov navštívili kráľovský zámok a univerzitu. Večer boli na divadelnom predstavení.

Po hlavnom meste zavítali do kultúrno-historického centra Poľska, do Krakova, ktorý Florek prirovnal z hľadiska dôležitosti pre Poliakov k významu Martina pre Slovákov. Mesto malo na to po rozdelení krajiny v 18. storočí najväčšie predpoklady, vzhľadom na to, že sa nachádzalo v rakúskej Haliči, kde poľský národný život nebol tak potláčaný ako v ostatných dvoch záboroch. Veľký záujem u študentov aj vyučujúcich vyvolala neďaleká Wieliczka a jej solné podzemné priestory.

Záverečné dni exkurzie boli venované Tatrám a ich poľskému centru Zakopanému, obľúbenému oddychovému miestu šľachty. Návrat do vlasti smeroval cez Suchú Horu, ktorá pripadla Poľsku v roku 1920, no vďaka dohodnutej výmene medzi oboma štátmi, sa jeden a pol roka po exkurzii stala opäť súčasťou ČSR. Pri príprave poznávacieho výletu pomáhal predovšetkým poľský vicekonzul v Košiciach i československí konzuli vo Varšave a najmä Krakove, no tiež slovenskí rodáci žijúci v Poľsku.³⁸

V prvej polovici júna roku 1927 sa v Poľsku konal medzinárodný zjazd slovanských geografov a etnografov, ktorého výsledkom boli viaceré rezolúcie, k najvýznamnejším patrili o zriadení Národného parku v Tatrách a Slovanského národopisného múzea v Prahe.³⁹ Za národopisný odbor Matice slovenskej sa ho spolu s Karolom Plickom⁴⁰ zúčastnil aj Pavol Florek, ktorý vtedy už bol redaktorom Zborníka Muzeálnej slovenskej spoločnosti.⁴¹ Rozsiahla Florekova správa o zjazde uverejnená v tomto periodiku je písaná, na rozdiel

³⁷ Naša Orava, 31. 8. 1920, s. 3, FLOREK, Pavol. Sv. Štefan.

³⁸ Slovenský svet, 27. 8. 1922, s. 22, FLOREK, Pavol. Výprava žiakov turč. sv. martinského r. reál. gymnázia do Poľska.

³⁹ GERYK, Ján. II. Medzinárodný sjazd slovanských geografov a etnografov v Poľsku. In Časopis Museálnej slovenskej spoločnosti, 1927, roč. 19, č. 1-3, s. 29.

⁴⁰ Ďalšími účastníkmi za Slovensko boli K. A. Medvecký a Ján Geryk za Muzeálnu slovenskú spoločnosť, prof. Vydra, dr. Viliam Pražák a dr. Václavík za Vlastivedné muzeum, dr. A. Pražák za univerzitu Komenského, ďalej Alojz Král z Liptovského Sv. Mikuláša a prof. Michal zo Spišskej Novej Vsi.

⁴¹ Slovák, 5. 6. 1927, s. 1, Slováci na sjazde slovanských geografov a etnografov v Poľsku.

od článku o študentskej exkurzii mierne adorujúceho Poľsko, ktorú zorganizoval pred piatimi rokmi, viac suchým vedeckým štýlom, kde sa jeho obdiv k hostiteľskej krajine prejavil najmä pochvalou organizátorov za novátorský prístup ku koncipovaniu zjazdu: „*Základnou myšlienkou tohoto II. sjazdu bolo: spojiť teóriu s praxou, prednášky s vychádzkami, preto sa už i svojou organizáciou líšil nielen od prvého, ale od sjazdov vôbec, a nepochybujem, že bude znamenať novú epochu v ich dejinách.*“ Podľa Floreka si poľský organizačný výbor vytýčil neľahkú úlohu: ukázať účastníkom za pomerne krátky čas takmer celé Poľsko od Katovic cez Poznaň, Balt, ďalej Varšavu, Vilno, Polesie a Volyň, Lvov, Boryslav, Zakopané, až po Krakov. Následne upresnil, že to bola „*cesta vyše 4000 km, vykonaná za 11 dní, a na nej odbavené boli všetky sjazdové slávnostné i vedecké a pracovné schôdzky, porady, vychádzky (exkurzie), recepcie u rozličných hodnostárov, návštevy 4. divadiel atď. Že sme to všetko vykonali za 11 dní, bolo možné len tak, že pre nocľahy mali sme zariadený na spanie vlak, takzv. „kongresový“, ktorý nás v noci unášal z mesta do mesta a súčasne poskytoval i odpočinok.*“⁴² Tento prelomový „kočujúci“ spôsob organizácie zjazdu prevzali na jeho nasledujúcim ročníku aj Juhoslovania.⁴³

V článku sa dotkol aj pálčivého problému kaliaceho vzťahu medzi oboma národmi, obyvateľstva žijúceho na slovensko-poľskom pomedzí, no bez akéhokoľvek komentára naznačujúceho jeho postoj k danej otázke: „*V oblasti poriečia hornej Visly je usadená pôvodná skupina veľkmeňa lechického, takzv. malopoľská, ktorá sa skladá zo složky krakovskej a sandomierskej. K tejto skupine počítajú Poliaci i Goralov, zasahujúcich i cez hranice k nám.*“⁴⁴

O niečo vášnivejšie sa o svojich pocitoch z návštevy Poľska vyjadril týždeň po návrate na Slovensko v liste profesorovi Władysławovi Semkowiczowi⁴⁵, členovi organizačného výboru zjazdu⁴⁶, s ktorým sa podľa všetkého zoznámil práve počas neho: „*Vrátil som sa z Poľska z prekrásnymi dojmami, ktoré okrem novín Slováka hodlám opísať i v najrozšírenejšej slovenskej revue: Slovenské pohľady.*“ Dohodli sa, že mu pošle spolu so svojim životopisom žiadosť o štipendium na študijný pobyt na Jagelovskej univerzite adresovanú poľskému Ministerstvu školstva. Florek sa chcel v Krakove venovať problematike kultúrnych a ekonomických poľsko-slovenských stykov v 10. – 15. storočí. Svoj štvormesačný pobyt plánoval realizovať od 1. októbra 1927 do 31. januára 1928. Florekove nároky na finančnú podporu neboli veľké, bol ochotný akceptovať aj štipendium vo výške, aké bolo dávané študentom, čo profesorovi v liste zdôraznil: „*Moje potreby za doby štúdia rozhodne zredukujem si na minimum a budem sa venovať jedine štúdiu.*“ Svoju žiadosť ministerstvu odôvodňoval tým, že ako odborník na najstaršie dejiny Slovenska síce ovláda „*dokonale historiografiu českú a maďarskú*“, no s poľskou dosiaľ nemal možnosť pracovať a vzhľadom na to, že „*Slovensko, ako susedná zem a jeho dejiny mnohokrát úzko súviseli s dejinami*

⁴² FLOREK, Pavol. II. Medzinárodný sjazd slovanských geografov a etnografov v Poľsku. (2 – 12. júna t. r.). Poľsko so stránky národopisnej. In Sborník Muzeálnej slovenskej spoločnosti, 1927, roč. 21, č. 1, s. 150.

⁴³ FLOREK, Pavol. III. Kongres slovanských geografov a etnografov v Jugoslávii. In Sborník Muzeálnej slovenskej spoločnosti, 1929-1930, roč. 9, č. 4, s. 128.

⁴⁴ FLOREK, Medzinárodný sjazd slovanských geografov..., s. 150.

⁴⁵ Władysław Aleksander Semkowicz (1878 – 1949) Poľský historik, profesor Jagelovskej univerzity, člen Poľskej akadémie vied a umení, zameriavajúci sa na výskum poľského stredoveku a vydavateľ prameňov. Jeden z najaktívnejších slovákofilov (mal kontakt s desiatkami osobností slovenského vedeckého, kultúrneho i politického života), no zároveň zástanca poľskosti Spiša a Oravy.

⁴⁶ II. Zjazd słowiańskich geografów i etnografów w Polsce 2 – 12 czerwca 1927. Program. Kraków 1927, s. 5.

Polška, považujem za nezbytné potrebné vhlbiť sa do štúdia prameňov histórie poľskej.“ Bádať chcel najmä v krakovských archívoch.⁴⁷

Plánovaný pobyt sa ale skomplikoval, čo súviselo s prípravou zriadenia novej Zemskej školskej rady v Bratislave. Nadriadený vyžadoval jeho prítomnosť, keďže bol v úrade jediným Slovákom. Florek mohol odísť na štipendijný pobyt len v čase, keď by už pôsobil na gymnáziu v Martine, kam plánoval odísť od septembra 1928. Semkowiczovi teda písal, že do Krakova tak bude môcť prísť až o rok, od 1. októbra 1928.⁴⁸ Keďže sa Florek v listoch Semkowiczovi, ani v svojich článkoch ďalej nezmieňoval o štipendijnom pobyte v Poľsku, zrejme sa nakoniec nerealizoval.

Ďalšia spolupráca oboch pokračovala najmä v publicistickej činnosti. Florek referoval v Zborníku Muzeálnej slovenskej spoločnosti o Semkowiczovej štúdii *Geograficzne podstawy Polski Chrobrego* (Geografické základy Poľska Chrabrého)⁴⁹, kde sa stotožnil s profesorovým obdivom k tomuto panovníkovi: „*Roku 1925 bolo tomu 900 rokov, čo umrel poľský kráľ Boleslav Chrabrý (999 – 1025), najväčší heros a vzor poľského panovníka, ktorý kedy žil. Jeho pamiatke venoval dr. Wladyslaw Semkowicz, profesor Jagjellonskej univerzity v Krakove, nadpísané historicko-zemepisné štúdium, o ktorom tu podávame referát.*“ Florek si text všimol najmä preto, že sa do veľkej miery venoval aj Slovensku ako súčasť kráľovstva Boleslava Chrabrého.⁵⁰

V nasledujúcich rokoch Zborník Muzeálnej slovenskej spoločnosti pod redakčným vedením Pavla Floreka dával na stránkach časopisu priestor Semkowiczovým textom, a to či už uverejňovaním profesorových prác alebo recenzií na jeho publikačné výstupy.⁵¹ Florekova korešpondencia s profesorom sa teda týkala predovšetkým redakčných úprav. No napriek tomu je z nej možno vypožorovať nie len nepriamo, ale i priamo, aký bol Florekov postoj k Poľsku na prelome 20. a 30. rokov minulého storočia. Najlepšie to vystihuje nasledujúca pasáž: „*Nedávno v Košiciach držal prednášku o Sobieskom v odbore Matice prof. dr. Jozef Martinka (Košice, reálka). Zverejnená nebola ešte nikde. Martinka je nie historik, ale vyhrabe vždy vzácne veci a spracuje. Ak by ste uznali za dobré, ráčte ho požiadať (on je náš človek, veľký Slovan a priateľ Poliakov), určite vám ju pošle.*“⁵²

Florek, na rozdiel od iných zanietených polonofilov, ako boli napr. Karol Sidor, František Hrušovský či Pavol Čarnogurský, nepodliehal slepému a nekritickému obdivu k severnému susedovi, o čom svedčí istá opatrnosť pri jeho verejných vyjadreniach v tlači, no napovedá to aj príhoda, ktorú opísal slovenský maliar Janko Alexy: „*Bolo to r. 1930, že profesor*

⁴⁷ Biblioteka Jagiellońska, Czytelnia rękopisów (ďalej BJ-CR), fond (ďalej f.) Listy Słowaków do Władysława Semkowicza z lat 1921 – 1938, sign. 9582 III, list P. Floreka W. Semkowiczovi z 20. 6. 1927.

⁴⁸ BJ-CR, f. Listy Słowaków do Władysława Semkowicza z lat 1921 – 1938, sign. 9582 III, list P. Floreka W. Semkowiczovi z 27. 8. 1927.

⁴⁹ SEMKOWICZ, Władysław. *Geograficzne podstawy Polski Chrobrego*. Kraków 1925, 65 s.

⁵⁰ FLOREK, Pavol. Władysław Semkowicz: *Geograficzne podstawy Polski Chrobrego*. In *Sborník Muzeálnej slovenskej spoločnosti*, 1927, roč. 21, č. 1, s. 131-133.

⁵¹ HRUŠOVSKÝ, František. Władysław Semkowicz: *Materjały do dziejów osadnictwa górnej Orawy. Cześć I*. In *Sborník Muzeálnej slovenskej spoločnosti*, 1932, roč. 26, č. 1-4, s. 146-147; SEMKOWICZ, Władysław. *Litovské vojsko Sobieského na Slovensku roku 1683. (Príspevok k viedenskej výprave.)* In *Sborník Muzeálnej slovenskej spoločnosti*, 1933 – 1934, roč. 27-28, č. 1-8, s. 1-29; HRUŠOVSKÝ, František. *Słowacja i Słowacy. Praca zbiorowa pod redakcją Władysława Semkowicza. Tom I. Kraj i lud*. In *Sborník Muzeálnej slovenskej spoločnosti*, 1937, roč. 31, č. 1-4, s. 209-210.

⁵² BJ-CR, f. Listy Słowaków do Władysława Semkowicza z lat 1921 – 1938, sign. 9582 III, list P. Floreka W. Semkowiczovi z 12. 11. 1933.

*Magiera prišiel do Martina a my obklopili sme ho s neobyčajným priateľstvom. Ukázalo sa, že povaha Poliakov nám je veľmi blízka a šli sme pod Stráne, kde sa oheň nakládol v lese, spievalo sa, oduševňovalo. Poslanec Florek žartovne poznamenal prof. Magierovi: Prosim Vás a či vy nerobíte u nás špionáž.*⁵³ Aj keď bola poznámka vyslovená v položartovnom duchu, svedčila o Florekových pochybnostiach, či je možné poľskej strane bez výhrady veriť úprimný záujem o Slovákov a Slovensko a či sa za ním neskrýva snaha o využitie situácie, najmä s ohľadom na územné nároky na Spiši, Orave a Kysuciach.

Od polovice 30. rokov v publicistike a korešpondencii Floreka polonofilské prejavy či tendencie vymizli. Zároveň sa ale v jeho článkoch či verejných prejavoch neobjavili ani žiadne útoky či kritika voči poľskej strane, ako tomu bolo u pred tým zanietenejších polonofilov (napr. z Karola Murgaša sa stal antipolský radikál) dokonca ani po roku 1938, keď došlo k naplneniu ďalších územných nárokov Poľska a to napriek tomu, že sa neskôr pohyboval na Orave v oblastiach prinavrátených po roku 1939 Slovensku a verejne tam vystupoval.

Stopa záujmu o Poľsko, zvlášť jeho dejiny, sa objavuje až po druhej svetovej vojne, keď si v roku 1948 dopisoval s už zmieneným poľským slavistom Janom Magierom⁵⁴. Zaujímali ho predovšetkým poľské múzeá a literatúra, ktorá o nich existuje. Druhou témou bola otázka spolkov, či bratstiev striedmosti bojujúcich proti alkoholizmu, teda či v minulosti v Poľsku tento fenomén existoval a ak áno, pod akými názvami ho bolo možné nájsť.⁵⁵

Celkovo možno konštatovať, že aj keď sa u Pavla Floreka, zrejme aj pod vplyvom propoľského krídla v autonomistickom, zvlášť ľudáckom hnutí, v istom období objavovali náznaky a tendencie polonofilstva, nedá sa povedať, že mu plne podľahol, ako tomu bolo u iných významných osobností ako Karol Sidor, František Hrušovský, Pavol Čarnogurský či Stanislav Mečiar. Florekovu inklináciu k Poľsku možno vnímať skôr v širšom kontexte jeho slavianofilstva, podobne ako tomu bolo napr. u Milana Hodžu. V svojich textoch verejných a či súkromných popri nadšení pre poľskú históriu a kultúru vždy zdôrazňoval, že jeho prejavy sympatií sú súčasťou väčšieho slovanského rámca.

Zoznam použitej literatúry a prameňov:

Archív:

Slovenská národná knižnica – Národný biografický ústav, Martin, fond Pavol Florek
 Slovenská národná knižnica – Literárny archív, Martin, fond Pavol Florek – korešpondencia
 Biblioteka Jagiellońska – Czytelnia rękopisów, Kraków, fond Listy Słowaków do Władysława Semkowicza z lat 1921 – 1938

Dobová tlač:

Gardista 1941
 Kultúra 1930

⁵³ ALEXY, Ján. Súsed, ktorý nás nemal rád. In Kultúra, 1930, roč. 11, č. 11, s. 258.

⁵⁴ Jan Magiera (1876 – 1958), filológ a slavista, dlhoročný aktivista v oblasti poľsko-slovanského zblížovania, najmä poľsko-slovenského a poľsko-českého. Napísal príručku Literatura czeska i słowacka (1929) a viacero článkov a štúdií o slovenskej literatúre a Tatrách. V rokoch 1945-1952 lektor českého a slovenského jazyka na Jagelovskej univerzite v Krakove.

⁵⁵ Slovenská národná knižnica – Literárny archív, fond Pavol Florek – korešpondencia, sign. 93B51, Listy J. Magieru P. Florekovi z 2. 3. 1948 a 5. 4. 1948.

Naša Orava 1920
Slovák 1927, 1945
Slovenský svet 1922

Dobová literatúra:

- FLOREK, Pavol. II. Medzinárodný sjazd slovanských geografov a etnografov v Poľsku. (2 – 12. júna t. r.). Poľsko so stránky národopisnej. In Sborník Muzeálnej slovenskej spoločnosti, 1927, roč. 21, č. 1, s. 150 – 156.
- FLOREK, Pavol. III. Kongres slovanských geografov a etnografov v Jugoslávii. In Sborník Muzeálnej slovenskej spoločnosti, 1929-1930, roč. 9, č. 4, s. 128.
- FLOREK, Pavol. Pôvod, rodisko a rodný dom Antona Bernoláka. In Slovenské pohľady, 1937, roč. 53, č. 6-7, s. 321-327.
- FLOREK, Pavol. Počiatky turčiansko – znievskeho hradu. In Sborník na počesť Jozefa Škultétyho. Turč. Sv. Martin 1933, s. 483-496.
- FLOREK, Pavol. Turčiansky Svätý Martin a okolie. Turč. Sv. Martin 1934.
- FLOREK, Pavol. Turčiansky sv. Martin v stredoveku : stredoveký vývin slovenského mesta. Turč. Sv. Martin 1941.
- FLOREK, Pavol. Władysław Semkowicz: Geograficzne podstawy Polski Chrobrego. In Sborník Muzeálnej slovenskej spoločnosti, 1927, roč. 21, č. 1, s. 131-133.
- FLOREK, Pavol. Vlastiveda na novej strednej škole slovenskej. In Sborník Spolku profesorov Slovákov, 1938-1939, roč. 18, č. 9-10, s. 117.
- FLOREK, Pavol. Z dejín Turca a znievskeho hradu. In Slovenské pohľady, 1926, roč. 42, č. 9, s. 548-552.
- GERYK, Ján. II. Medzinárodný sjazd slovanských geografov a etnografov v Poľsku. In Časopis Muzeálnej slovenskej spoločnosti, 1927, roč. 19, č. 1-3, s. 29.
- HRUŠOVSKÝ, František. Władysław Semkowicz: Materjały do dziejów osadnictwa górnej Orawy. Cześć I. In Sborník Muzeálnej slovenskej spoločnosti, 1932, roč. 26, č. 1-4, s. 146-147
- HRUŠOVSKÝ, František. Słowacja i Słowacy. Praca zbiorowa pod redakcją Władysława Semkowicza. Tom I. Kraj i lud. In Sborník Muzeálnej slovenskej spoločnosti, 1937, roč. 31, č. 1-4, s. 209-210.
- SEMKOWICZ, Władysław. Geograficzne podstawy Polski Chrobrego. Kraków 1925.

Monografie a zborníky ako celok:

- BATOWSKI, Henryk. Zdrada monachijska. Poznań 1973.
- ČARNOGURSKÝ, Pavol. 14. marec 1939. Bratislava 1992.
- DEÁK, Ladislav. Hra o Slovensko. Slovensko v politike Maďarska a Poľska v rokoch 1933- 1939. Bratislava: 1991.
- DEÁK, Ladislav. Zápas o strednú Európu 1933 – 1938. Bratislava 1986.
- JESENSKÝ, Marcel. The Slovak-polish border 1918-1947. Basingstoke : New York 2014, 236 s. a iné.
- KLIMKO, Jozef. Vývoj územia Slovenska a utváranie jeho hraníc. Bratislava 1980.
- KOZEŇSKI, Jerzy. Czechosłowacja w polskiej polityce zagranicznej w latach 1932 – 1938. Poznań 1964.
- MAJERÍKOVÁ, Milica. Wojna o Spiš. Kraków 2007.
- ORLOF, Ewa. Dyplomacja Polska wobec sprawy słowackiej w latach 1938 – 1939. Krakow 1980.
- ORLOF, Ewa. Polska działalność polityczna, dyplomatyczna i kulturalna w Słowacji w latach 1919 – 1937. Rzeszów 1984.
- SZKLARSKA – LOHMANNOWA, Alina. Polsko-czechosłowackie stosunki dyplomatyczne w latach 1918 - 1925. Wrocław 1967.

Štúdie a články v časopisoch a zborníkoch, kapitoly v kolektívnych monografiách:

- BARTLOVÁ, Alena. Formovanie Hodžovej koncepcie Stredoeurópskej federácie a vzťahy česko-slovensko - poľské. In Slezský sborník, 1994, roč. 94, č. 1, s. 59-67.
- BARTLOVÁ, Alena. Slovensko-poľské vzťahy v medzivojnovom období. In KÁZMEROVÁ, Ľubica (ed.). Slovensko-poľské vzťahy 1918-1945 očami diplomatov, Bratislava 2008, s. 39-57.
- BARTLOVÁ, Alena. Slovensko - poľské vzťahy v rokoch 1919 - 1938. In Historický časopis, 1972, roč. 20, č. 3, s. 363-384.
- BARTLOVÁ, Alena. Slovenský politik dr. Milan Hodža a stredná Európa. In Od poznania do zrozumienia, Polacy. Czesi. Słowacy w XX wieku. Rzeszów 1999, s. 89-100.
- BATOWSKI, Henryk. Z poľsko - slovenských vzťahov v období rokov 1931 - 1939. In Historické štúdie. Bratislava 1970, s. 227-243.
- CZAJKA, Wojciech. Politické aspekty v poľsko-slovenských vzťahoch v rokoch 1927 - 1938. In Historický časopis, 1987, roč. 35, č. 2, s. 229-255.
- DEÁK, Ladislav. Poľské územné nároky voči Slovensku 1938. In Historický časopis, 1991, roč. 39, č. 1, s. 12-27.
- GAREK, Martin. Slovensko-poľské vzťahy v rokoch 1938-1939. In Z minulosti Spiša, 2007, roč. 15, s. 193-210.
- KÁZMEROVÁ, Ľubica. Kultúrne a politické aspekty polonofilstva Karola Sidora. In Slezský sborník, Opawa, nr 1, 1996, s. 54-58.
- KÁZMEROVÁ, Ľubica. Polonofilstvo Karola Sidora. Predstava spoločného štátu. In Historická revue, 1995, roč. 6, č. 7, s. 28-29.
- KÁZMEROVÁ, Ľubica. Polonofilstvo v činnosti Karola Sidora v rokoch 1920-1939. In Polska Slowacja. Europa srodkowa w XIX-XXI wieku. Rzeszów 2011, s. 140-149.
- KÁZMEROVÁ, Ľubica. Prejav polonofilstva diplomata Karola Sidora. In Kázmerová, Ľubica a kol. Slovensko-poľské vzťahy 1918 - 1945 očami diplomatov. Bratislava 2008, s. 97-102.
- MAŤOVČÍK, Augustín. Príspevok k životopisu Pavla Floreka. In SEDLÁK, Imrich (ed.). Zborník Muzeálnej slovenskej spoločnosti. Martin 1995, s. 43-47.
- MAŤOVČÍK, Vyznania. In SEDLÁK, Imrich (ed.). Zborník Muzeálnej slovenskej spoločnosti. Martin 1995, s. 91 - 95.
- MATULA, Pavol. Jozef M. Kirschbaum a jeho vzťah k Poľsku. In *Verbum historiae*, 2019, roč. 7, č. 2, s. 88-99.
- MATULA, Pavol. Mikuláš Stano a jeho polonofilské postoje v medzivojnovom období. In *Studia Historica Nitriensia*, 2019, č. 1, s. 109-121.
- MATULA, Pavol. Slovensko-poľské vzťahy v rokoch 1918 - 1925 v kontexte česko-slovensko-poľských vzťahov. In CHALUPECKÝ, Ivan (ed.). Z minulosti Spiša. Ročenka Spišského dejepisného spolku v Levoči. Levoča 2015, s. 19-39.
- MATULA, Pavol. Stanislav Mečiar a jeho polonofilstvo na pozadí archívnych dokumentov. In Slovenská literatúra, 2020, č. 1, s. 46-57.
- MATULA, Pavol. The Role of Professor Władysław Semkowicz and the Jagiellonian University in Promoting Polonophilia in Slovakia in the Interwar Period. In *Czech-Polish Historical and Pedagogical Journal*, 2020, vol. 12, no. 1, pp. 124-133.
- MATULA, Pavol. Začiatky slovenských polonofilov na Jagelovskej univerzite v 20. rokoch minulého storočia. In *Verbum historiae*, 2017, roč. 5, č. 1, s. 37-45.
- MLYNARČÍK, Jozef. Pedagóg, historik a politik PhDr. Pavol Florek. Sonda do života. In SEDLÁK, Imrich (ed.). Zborník Muzeálnej slovenskej spoločnosti. Martin 1995, s. 54-63.
- ORLOF, Ewa. Karol Sidor i jego polonofilstwo. In Od poznania do zrozumienia. Polacy. Czesi. Słowacy w XX wieku. Rzeszów 1999, s. 101-108.

- ORLOF, Ewa. Uwarunkowania polityczne polsko-słowackich kontaktów kulturalnych w dwudziestoleciu mieddzywojennym (ze szczególnym uwzględnieniem pracy konsulatów polskich w Słowacji). In *Zborník Polsko-słowackie stosunki po roku 1918*. Wroslaw 2002, s.147-158.
- PARENIČKA, Pavol. Pavol Florek ako pedagóg a publicista. In SEDLÁK, Imrich (ed.). *Zborník Muzeálnej slovenskej spoločnosti*. Martin 1995, s. 64-71.
- SEGEŠ, Dušan. Vojensko-politické aktivity Karola Sidora od 14. marca do 1. septembra 1939 na pozadí slovensko-poľských vzťahov. In *Vojenská história*, 2005, roč. 9, č. 1, s. 3-21.
- SZKLARSKA – LOHMANNOWA, Alina. Záujem Poľska o Slovensko v rokoch 1918 – 1930. In *Historické štúdie*. Bratislava 1970, s. 215-225.
- VALENTA, Jaroslav. Poľská politika a Slovensko v roce 1919. In *Historický časopis*, 1965, roč. 13, č. 3, s. 403-422.

Počet slov: 6 935

Počet znakov (vrátane medzier): 47 782